

Kloosterkerk

14 april 2024 – 3e zondag van Pasen – In de serie 'Liefde is...'

1 Kor. 13, 1-7 en Joh. 10,11-16 – ds. Rienk Lanooy

Deze dienst is ook (terug) te zien en te beluisteren via <https://youtu.be/VwSEbcmTLf4>

Gebed om ontferming

O God,
soms geloven we werkelijk
dat ons leven
maakbaar is
dat we
de architecten zijn
van ons eigen geluk
tot er een dag komt
die we niet hadden gepland
en de dingen
zo anders lopen
dan gedacht
dan bedacht
en wie is er dan
om ons te doen
opstaan
als we terneergeslagen zijn
als U het niet bent
om voor ons uit te gaan
als een lamp
voor onze voeten?
En daarom bidden wij U:
Heer, ontferm U...

Soms denken we echt
dat vriendschap
te plannen is
en de weg van de liefde
valt uit te stippelen
tot op een keer
de ander
ons verwacht
en confronteert
of dat we schrikken
van onszelf
en ons afvragen:
was ik dat echt?
heb ik dat zo gezegd
zo gedaan?
en wie is het dan
die ons verder leidt
weg
uit het diensthuis
van het zelfbehoud
ten koste van een ander?
En daarom bidden wij U:
Heer, ontferm U...

Na iedere oorlog
dachten we
hoopten we
dat het de laatste was
maar onze destructieve kant
is nooit helemaal
uitgespeeld
macht
geld
angst
moeite met het onderscheid
tussen mijn en dijn
ze wedijveren
met die andere macht
die van de liefde
die het moet hebben
van een lange adem.
Wie is het dan
als U het niet bent
om te blijven uitzien
naar vrede voorgoed
en daarom bidden wij U:
Heer, ontferm U...

Bij de lezingen

We vervolgen onze lezingenserie uit 1 Korintiërs 13 en staan vandaag stil bij het Pauluswoord: *de liefde is niet zelfzuchtig*, zij zoekt niet zichzelf, zoekt niet haar eigenbelang. Daarnaast klinkt het evangelie dat van oudsher bij deze derde zondag van Pasen klinkt, dat van de goede herder die niet zijn eigenbelang voorop stelt maar dat van zijn schapen.

Preek

In een van de klaslokalen van mijn middelbare school hing een affiche met daarop de tekst van P.A. De Génestet: *Wees uzelf, zei ik tot iemand. Maar hij kon niet. Hij was niemand.* Ik weet niet of ik toen lang bij die woorden stil heb gestaan, maar ergens in mijn onderbewuste zijn ze altijd bewaard gebleven. En ze intrigeren, want 'Jezelf zijn' hoe doe je dat? Niet alleen als je niemand bent, ook als je iemand bent. En waarom is die vraag zo pregnant in onze tijd? Waarom willen zoveel mensen, zoals dat heet 'worden wie ze zijn'? Vanwaar dat goedbedoelde advies dat we soms zo achteloos aan iemand meegeven die zoekende is en niet weet welke keuzes te maken: 'joh, gewoon jezelf zijn'. Want wie ben je dan?

De cabaretier Theo Maassen brengt de paradox ervan mooi onder woorden: 'De mensen zeggen mij weleens: 'Ach man, wees toch gewoon jezelf.' Maar ja, zo ben ik niet'. Misschien alleen daarom al zijn er talloze cursussen en boeken die een mens op zoek naar zichzelf willen begeleiden op zijn/haar ontdekkingstocht. *100% PUUR JIJ, altijd en bij iedereen: Over het aangaan van de belangrijkste relatie: die met jezelf!* is één van de titels die ik tegenkwam. De auteurs ervan willen – ik citeer – 'je prikkelen om altijd en bij iedereen puur jezelf te kunnen zijn'. Ik moet er eigenlijk niet aan denken om dat een ander aan te doen, zeg ik er maar gelijk bij.

Maar al die boeken en cursussen laten wel zien dat het blijkbaar niet zo eenvoudig is om jezelf te zijn,

dat er niet ergens een pakketje klaar ligt met je eigenste ik, wat je alleen maar hoeft te openen om te zien wie je bent. Wij noemen onszelf dan wel 'individu' en dat betekent letterlijk 'ongedeeld', maar we ervaren toch ook vaak dat we helemaal niet zo ongedeeld zijn, niet uit één stuk, maar dat we verschillende rollen spelen in het theater van ons leven, of die rollen opgedrongen krijgen, en dat we er vaak geen vinger achter krijgen of en wanneer we het meest met onszelf samenvallen. En bovendien: wat vandaag goed voelt, kan morgen weer anders zijn.

En nu zegt Paulus in zijn loflied op de liefde: *De liefde is niet zelfzuchtig*. De liefde zoekt het hare niet, zij is niet op zoek naar zichzelf. Wat bedoelt hij daarmee? Is het een waarschuwing om je niet met jezelf bezig te houden? Er zal hier toch ook wel iemand zijn die altijd heeft moeten horen dat het niet om jou draait in het leven. Hoeveel mensen zijn er niet klein gehouden, niet gezien, niet gekend omdat er er iemand anders was die over hen heerste met de al dan niet uitgesproken woorden: jij moet je mond houden, ik heb het hier voor het zeggen. Meestal gaat het veel subtieler toe en misschien herken je bij jezelf toch ook iets van dat verlangen dat die ander is als jij, dat het toch echt beter zou zijn als die ander iets meer zou zijn zoals jij bent. 'Als iedereen nu eens...' denken we dan en we kennen dat verlangen. 'Ach waren alle mensen wijs en deden daarbij wel. De wereld was een paradijs, nu is ze meest een hel', dichte Camphuysen. Ach waren alle mensen... maar ze zijn het niet. En dat maakt het leven van de liefde ook zo lastig, die liefde waarover Paulus de loftrumpet steekt, die liefde die niet het eigene van zichzelf zoekt maar juist het eigene van de ander liefheeft.

En precies die lofzang krijgt ook een kritische lading waar de gedachte rondzingt dat het wel om mij draait. Want dat is wat je ingewreven krijgt: dat de politiek er allereerst is om jouw problemen op te lossen. Dat er op alle niveaus van het leven een passend antwoord moet zijn op jouw vraag, een loket zonder wachtrij, voor jouw probleem. En de keerzijde is er ook – natuurlijk – een bureaucratische wereld waarin de mens een nummer is geworden, maar er is ook de mens die een diva is geworden, altijd onderweg in de ratrace om gezien te worden, om zichzelf te zien als Narcissus in de waterspiegeling. En de paradox is dat naarmate je meer en meer op je wenken bediend wordt, je daar niet tevredener van wordt, maar juist andersom: het wordt steeds lastiger om tevreden te zijn, omdat je de lat steeds hoger legt.

De troost is, zij het een schrale: het is niet nieuw. Anders had Paulus niet hoeven te zeggen: *de liefde zoekt niet zichzelf*. Maar wat kan dat betekenen? Ik moet denken aan de Vlaamse auteur Kristien Hemmerechts die vertelt over haar besluit om weer naar de kerk te gaan en dat dát één van haar drijfveren is: dat er een plek is en een uur, dat er liturgie is, om te voelen dat het niet om jou draait, maar om iets dat je overstijgt, om iets dat haaks staat op dat wereldbeeld om al maar bezig te zijn om jezelf te worden, om te leven van de bevestiging door de ander, om diep in jezelf jezelf te vinden. Dat er iets is wat aan jou voorafgaat. 'Ik ben er van overtuigd' zegt ze, 'dat je het niet allemaal uit jezelf kunt halen. Dat dat een doodlopend straatje is en een recept voor ongelukken. Voor mij is de kern van de zaak: 'It's not about you'.

Ja, gemeente en nu zijn er vandaag drie mensen die hun plek als ambtsdrager hebben ingenomen in deze gemeenschap, dit huis waar we toch niet allereerst op zoek zijn naar onszelf, maar waar we, zoals Paulus elders zegt, ons bekleden met Christus, iets van zijn houding en van zijn geest. Er is er één die dat doet in de diaconie die leeft van de woorden *de liefde zoekt zichzelf niet*. En er is er één die dat doet met het oog op de liturgie en de kerkmuziek die vertellen 'It's not about you'. En er is er één die dat doet als kerkrentmeester, in de wetenschap dat dit huis en het geld geen doelen op zichzelf zijn, niet zichzelf zoeken, maar er zijn met het oog op de wereld zelf als speelplaats van de liefde.

Ze geven daar hun tijd aan, zoals vele anderen dat hier doen. En ze weten: het gaat er werkelijk niet om dat je jezelf wegcijfert en klein maakt, zij weten dat de kerk geen plek is voor een 'sorry dat ik er ben'-mentaliteit, alsof daar iemand blij van zou worden, maar dat het een plek is waar je je afvraagt of met wat je doet en laat een ander werkelijk gediend is. En natuurlijk is dat op hoop van zegen, van proberen en gewoon maar doen. Van telkens weer teruggaan naar die liefde die niet zichzelf zoekt, maar die jou vindt, in het zien van de ander.

En hier oefenen we dat, met woorden, en aan de tafel die niet van de zelfzucht is, maar van de mededeelzaamheid. De tafel waar we leren 'It's not about you'. Zoals Rabbi Soesja dat moest leren. Over hem gaat het verhaal dat hij een biljet van tien roebel krijgt en het in zijn bijbel stopt, precies bij de tekst: 'Gij zult niet stelen'. Op een dag neemt een van zijn huisgenoten het tien roebelbiljet weg en stopt elders in de bijbel een vijf roebelbiljet. Rabbi Soesja, nieuwsgierig of zijn tien roebelbiljet er nog ligt, treft het niet meer op de oude plek aan. Al bladerend komt hij het biljet tegen van vijf roebel, nu precies bij de tekst: 'Heb uw naaste lief als u zelf'. Als hij dat ziet roept hij beschaamd uit: O goede God, wat gedraag ik me onmenselijk en wat een geluk dat er goede mensen zijn. Want ik, Soesja, had tien roebel en hield ze voor me zelf, maar die ander, die de tien roebel aantrof, nam slechts de helft voor zichzelf opdat ik met de andere helft de kans zou krijgen het gebod 'Heb uw naaste lief' na te leven.

Hij werd zichzelf, niet door er naar op zoek te gaan, maar door de ander die hem leerde: 'It's not about you'. Paulus zou zeggen: de liefde zoekt niet het eigene van het zelf, maar dat van de ander, en via die omweg, via het gelaat van de ander zou je jezelf wel eens beter op het spoor kunnen komen dan via de weg van het 'ik'.

Franciscus kon het niet mooier zeggen dan in het gebed aan hem toegeschreven:

Heer, help mij
 niet zozeer om zelf gelukkig te zijn als wel om anderen gelukkig te maken;
 niet zozeer om zelf begrepen te worden als wel om anderen te begrijpen;
 niet zozeer om zelf getroost te worden als wel om anderen te troosten;
 niet zozeer om bemind te worden als wel om te beminnen;
 want als ik geef, ontvang ik,
 als ik vergeef, word ik vergeven
 als ik sterf, vind ik het eeuwige leven.

Gebeden, stil gebed en onze vader

<p>Aan deze tafel zien we aan alles dat ze niet gericht is op zelfzucht maar op wat het betekent om te delen van uw goede gaven die van de liefde voorop om die te vermenigvuldigen tot in de uithoeken van de wereld om te beginnen tot in de uithoeken van ons eigen hart.</p> <p>Aan deze tafel bidden we voor wie tekort komen aan het elementaire brood, dak, bed ook dichtbij in deze stad</p>	<p>voor wie tekort komen aan dat al even elementaire: liefde, zelfvertrouwen vergeving wij bidden dat wij barmhartig zijn en barmhartig leven.</p> <p>Aan deze tafel bidden we voor dit huis en wie hier komen steevast of toevallig net vandaag op zoek naar grond onder de voeten naar een andere werkelijkheid dan die van dat soms zo betekenisloze bestaan en we bidden in het bijzonder voor wie hier een taak op zich hebben genomen... dat zij samen met alle anderen</p>	<p>dit huis tot een bewoonbaar huis maken voor wie hier komen</p> <p>Aan deze tafel bidden we voor de wereld die het vooral lijkt te zoeken in harde woorden in ijzeren vuisten in dodelijke plannen We denken in het bijzonder aan het Midden-Oosten aan Oekraïne en bidden om gezond verstand en de moed tot vrede.</p> <p>Aan deze tafel bidden we voor... om goed herstel en voor wie verdrietig zijn... Draag hen in uw blijvende liefde en in stilte zeggen we wat we op ons hart hebben</p>
---	--	--

Wanneer u vaker inspiratie ontleent aan de preken en gebeden die klinken in de Kloosterkerk, stellen wij u voor om een gift over te maken op NL 29 INGB 0000 0585 71 ten name van Stichting Kloosterkerk.

U steunt ons werk ermee!